

Sygn. akt VIII U 1850/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janina Kościelniak
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2015 r. w Gliwicach

sprawy A. M., J. M. wspólników Apteki (...) spółki cywilnej w P., M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podstawę wymiaru składek

na skutek odwołań A. M., J. M. wspólników Apteki (...) spółki cywilnej w P., M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 1 sierpnia 2014 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej M. S. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek A. M. i J. M. wspólników Apteki (...) spółki cywilnej w P. od 1 marca 2014 r. wynosi 2.500 zł (dwa tysiące pięćset złotych),
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonej M. S. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Janina Kościelniak

Sygn. akt VIII U 1850/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1.08.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., na podstawie art. 38 ust. 1, art. 83 ust.1 pkt 3, art. 4 pkt 9, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8, art. 13 pkt. 1, art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że w okresie od 1 marca 2014 roku podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowę o pracę M. S. u płatnika składek (...) S.C. stanowi kwota 1.680 zł odpowiadająca minimalnemu wynagrodzeniu za pracę w 2014 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczona M. S. od 1.03.2014 r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako pracownik przez płatnika składek (...) S.C. A. M., J. M. z

wynagrodzeniem 2.500 zł brutto. Od dnia 30.04.2014 roku M. S. jest niezdolna do pracy, a niezdolność ta przypada w okresie ciąży.

W ocenie organu rentowego, w przypadku ubezpieczonej doszło do nieważności umowy o pracę w zakresie dotyczącym wynagrodzenia o pracę. Organ rentowy podkreślił, że wątpliwości budzi ustalenie dla nowo zatrudnionego pracownika wynagrodzenia w wysokości 2.500 zł, na stanowisko niewymagające żadnych uprawnień, w sytuacji gdy wynagrodzenie pozostałych pracowników, w tym techników i magistrów farmacji zawiera się w przedziale od 1.680 do 2.780 zł. Ustalenie wynagrodzenia na takim pułapie oraz szybkie zaprzestanie świadczenia pracy pozwoliło w sposób uzasadniony poddać w wątpliwość wykazaną podstawę wymiaru składek. Umowa została zawarta na krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego i z wygórowanym wynagrodzeniem, a zatem w tym zakresie – tj. wysokości wynagrodzenia, na podstawie art. 58 § 1 w zw. z § 3 k.c. jest nieważna.

Odwołanie od powyższej decyzji wnieśli A. M. oraz J. M., domagając się wypłacenia pracownicy M. S. całości świadczenia wynikającego z umowy o pracę z dnia 1.03.2014 roku. Odwołujący się podnieśli, że pensja ubezpieczonej nie została ustalona na poziomie zbyt wygórowanym i uzależniona była od jej umiejętności, kreatywności i wkładu, który wносиła w istnienie firmy.

Odwołanie wniosła także M. S., domagając się nadpłacenia należnych jej świadczeń i dalszego ich wypłacania zgodnie z zawartą umową o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem 2.500 zł brutto. Odwołująca podkreśliła, że jej wynagrodzenie związane było z dużym zakresem obowiązków, a ustalenie jego wysokości nie miało wpływu na uzyskanie wysokiego świadczenia z ubezpieczeń społecznych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołujących na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów procesu, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji, podkreślając iż organ rentowy nie podważa istnienia od dnia 01.03.2014r. stosunku pracy, a jedynie kwestionuje, aby zakres obowiązków ubezpieczonej uzasadniał przyznanie jej wynagrodzenia w kwocie 2.500 zł brutto.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. M. oraz J. M. prowadzą działalność gospodarczą (...) S.C. A. M., J. M. – dwie apteki (...) w P..

M. S. ukończyła zasadniczą szkołę zawodową w zawodzie gastronom. W zawodzie pracowała jedynie przez kilka miesięcy.

W dniu 1.03.2014 roku (...) S.C. zawarła z M. S. umowę o pracę na czas próbny od dnia 1.03.2014 roku do 31.03.2014 roku, a następnie w dniu 1.04.2014 roku na czas określony od dnia 1.04.2014 roku do 31.03.2015 roku na stanowisku pomoc apteczna w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 2.500 zł miesięcznie. M. S. o pracy dowiedziała się z ogłoszenia wiszącego na drzwiach apteki. Nie знаła wcześniej właścicieli. W dacie podjęcia zatrudnienia nie wiedziała, że jest w ciąży.

W dniu 14.04.2014 roku płatnik dokonał zgłoszenia M. S. do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, jako pracownika z podstawą wymiaru składek 2.500 zł.

Pomoc apteczna nie musi mieć wykształcenia farmaceutycznego. Obowiązki pomocy aptecznej obejmują: metkowanie towaru, sprawdzanie towaru ze specyfikacją i datami, rozkładanie towaru w aptecce na półkach, utylizacja leków przeterminowanych, przerzuty leków między aptekami, wprowadzanie danych do systemu komputerowego, utrzymywanie apteki w czystości, wpisywanie faktur do zeszytów płatności, składanie wizyt lekarzom celem poprawiania nieprawidłowo wypisanych recept (złe dawki leków, brak podpisów), zanoszenie lekarstw pacjentom.

(...) farmacji oraz magister farmacji sprzedają w aptece leki, sporządzają leki recepturowe, ewidencjonują je w bazie danych, sprawdzają stan leków. Niejednokrotnie pomoc apteczna ma szerszy i bardziej absorbujący czasowo zakres obowiązków od techników i magistrów farmacji.

Właściciele długo mieli problem, aby znaleźć pracownika na stanowisko pomocy aptecznej, albowiem musiał on wypełniać swoje zadania zarówno w aptece (...), co wiązało się ze znacznym obciążeniem. Z bardzo dużą odpowiedzialnością wiązało się przede wszystkim odwiedzanie lekarzy celem poprawienia recept. Prawidłowe wypełnienie recepty gwarantowało bowiem aptece bezproblemowe rozliczenie z Narodowym Funduszem Zdrowia. M. S. swoje obowiązki dzieliła na obie apteki, zakres godzinowy tych obowiązków nie był sztywny, zależny był od potrzeb konkretnego dnia.

Przed zatrudnieniem M. S. toczyły się rozmowy z pracownikami na temat zatrudnienia osoby do pomocy, albowiem nie radzili sobie z wszystkimi obowiązkami, negatywnie wypadały kontrole SANEPIDU oraz NFZ. Wcześniej pomoc apteczna (I. K.) zatrudniona była w aptekach na przełomie lat 2010/2011.

(...) S.C. w marcu 2014 roku zatrudniała łącznie 8 pracowników: dwóch techników farmacji z wynagrodzeniem 2.489 zł brutto, dwóch techników farmacji - stażystów z wynagrodzeniem 1.680 zł brutto miesięcznie, magistra farmacji – kierownika apteki z wynagrodzeniem 2.780 zł brutto miesięcznie, odwołującą M. S. – pomoc apteczną z wynagrodzeniem 2.500 zł brutto miesięcznie oraz magistra farmacji z wynagrodzeniem 1.680 zł miesięcznie.

Wynagrodzenie pracowników zależne było od zakresu obowiązków ciążących na konkretnych pracownikach, a wpływu na jego wysokość nie miało wykształcenie.

Wynagrodzenie K. U. - magistra farmacji wynosi jedynie 1.680 zł, dlatego że mimo wyższych kwalifikacji ma mniejszy zakres obowiązków, zajmuje się jedynie sporządzaniem leków recepturowych, nie bywa w pracy codziennie. Jest figurantem, gdyż obowiązujące przepisy prawa wymagają przebywania w każdej aptece jednego magistra farmacji. Wynagrodzenie M. S. zrównane było z wynagrodzeniem techników farmacji, gdyż mimo niższych kwalifikacji, zakres jej obowiązków był znacznie szerszy, musiała wypełniać zadania w dwóch aptekach, a ponadto przejęła odpowiedzialność za prawidłowe wypełnianie recept przez lekarzy.

Od dnia 30.04.2014 roku M. S. jest niezdolna do pracy w związku z ciężką chorobą, w związku z czym złożyła wniosek o wypłatę zasiłku chorobowego w wysokości 100% podstawy wymiaru składek.

Obowiązki M. S. zostały przejęte proporcjonalnie przez wszystkich pracowników aptek, głównie przez techników. Została także zatrudniona A. D. – na stanowisku kierownika marketingu i zarządzania. Wykonuje przede wszystkim obowiązki pomocy aptecznej – utrzymywanie czystości, noszenie recept do lekarzy oraz obowiązki marketingowe.

Obecnie w aptece (...) zatrudnione są trzy osoby – magister farmacji A. K., technik farmacji-stażysta L. M.. W aptece (...) zatrudnione są także trzy osoby: magister farmacji K. U. – figurant, dwóch techników farmacji – M. G. oraz D. M.. Obowiązki w obu aptekach wykonuje też A. D. oraz odwołująca A. M..

PowyższeSądustaliłwoparciu: akta organu rentowego, w tym zawartą w nich dokumentację osobową ubezpieczonej, zestawienie podstaw wymiaru składek za rok 2014 pracowników zatrudnionych w (...) S.C. k. 37-125, wykaz pracowników ze wskazaniem stanowisk i wynagrodzeń k. 126, zeznania świadków I. K., M. G., A. K., ubezpieczonej M. S., odwołującej się A. M. (k.139-141 i nagranie k.142 - czas nagrania 00:02:10 – 03:15:07 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 4 marca 2015 roku).

Zgromadzony materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny, logiczny i przekonujący, przez co mogący stanowić podstawę rozstrzygnięcia. Zeznania wszystkich świadków są spójne, wzajemnie się uzupełniają. Drobne nieścisłości i rozbieżności wynikają tylko i wyłącznie z upływu okresu czasu i niepamięci świadków, bądź też z niewiedzy, jednak nie wpływają negatywnie na ocenę wiarygodności świadków, które mogły stać się podstawą ustaleń faktycznych.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, Sąd zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt. 1, art.11 ust.1 i art. 12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. 2013, poz. 1442 ze zm.), pracownicy obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu.

Z kolei zgodnie z art. 18 ust.1 powołanej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1 stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 (ze wskazanymi w tym przepisie zastrzeżeniami), czyli przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Jak stanowi art. 22 kp przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Umowa o pracę określa strony umowy, rodzaj umowy, datę jej zawarcia oraz warunki pracy i płacy w szczególności wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy ze wskazaniem składników wynagrodzenia – art. 29 § 1 kp.

W myśl art. 78 § 1 kp wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość wykonanej pracy.

Przychód z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe pracownika.

Na podstawie art. 41 ust. 12 i ust. 13 ustawy systemowej organ rentowy może zakwestionować informacje zawarte w imiennych raportach miesięcznych wydając odpowiednią decyzję i zawiadamiając o tym ubezpieczonego i płatnika składek. Tym samym organ rentowy może ingerować w ustalenie wysokości wynagrodzenia zgłaszanego jako podstawa zasiłku chorobowego.

Sąd w tym względzie popiera stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 27 kwietnia 2005 roku, II UZP 2/05 (OSNP 2003/21/338, LEX nr 148238). Sąd Najwyższy zajął w tym orzeczeniu stanowisko, że co prawda w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, ale jest to wolność w ramach obowiązującego prawa. Stąd też przywołane wyżej przepisy ubezpieczeniowe muszą być uzupełnione stwierdzeniem, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe, sprawiedliwe i ekwiwalentne do pracy. Trzeba więc uwzględnić konkretny przypadek, w tym rodzaj, ilość i jakość świadczonej pracy oraz wymagane kwalifikacje.

Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 sierpnia 2005r. III UK 89/05, wg którego ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być, w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uprawniony jest zatem do kontroli prawidłowości ustalenia wysokości wynagrodzenia będącego podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a nie tylko kontroli prawidłowości obliczenia przez płatnika wysokości składki na podstawie art. 83 ustawy.

Organ rentowy, wydając decyzję o obniżeniu podstawy wymiaru składek z tytułu zatrudnienia ubezpieczonej M. S. u płatnika składek (...) S.C. w P. podważył umowę łączącą strony w zakresie ustalonej wysokości wynagrodzenia z tytułu pracy. Organ rentowy nie podniósł zarzutu pozorności zawartej umowy o pracę.

W ocenie organu rentowego wysokie wynagrodzenie ubezpieczonej zostało podwyższone w celu osiągnięcia wyższego świadczenia – zasiłku z tytułu niezdolności do pracy w okresie ciąży.

Sąd nie podziela takiego stanowiska organu rentowego.

Organ rentowy zarzucając odwołującym obejście przepisów prawnych, polegające na świadomym osiągnięciu korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu, winien w postępowaniu przed sądem wskazać na okoliczności

i fakty, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem, iż zgłoszenie odwołującej jako pracownika do ubezpieczeń społecznych przez płatnika, z podstawą wymiaru składek 2.500 zł brutto miało na celu uzyskanie wysokich świadczeń z funduszu ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu, takiemu zadaniu organ rentowy nie sprostał.

Jak wykazało bowiem przeprowadzone postępowanie dowodowe brak jest podstaw do twierdzeń, że wynagrodzenie ubezpieczonej zostało zawyżone i nie było adekwatne do obciążających ją obowiązków. Z przedstawionej dokumentacji oraz zeznań świadków wynika, że wynagrodzenie w spółce odwołujących zależne było w głównej mierze od zakresu obowiązków spoczywających na pracowniku. Wynagrodzenie M. S. było w kontekście powyższego w pełni uzasadnione i współmierne do zakresu obowiązków, które musiała wykonywać. Jej obowiązki były bardzo czasochłonne, wykonywane były w dwóch aptekach, spoczywała na niej odpowiedzialność za prawidłowe wypełnienie recept przez lekarzy. Co prawda ubezpieczona nie miała odpowiedniego wykształcenia farmaceutycznego i zatrudniona została na stanowisku pomocy aptecznej, jednakże zakres obowiązków uzasadniał zrównanie jej wynagrodzenia z wynagrodzeniem techników farmacji. Niższe wynagrodzenie – tj. minimalne w kwocie 1.680 zł brutto miesięcznie otrzymywali jedynie technicy farmacji – stażyści. Oczywistym jest że dużo mniejszy jest zakres ich obowiązków i mniejsza też spoczywa na nich odpowiedzialność, skoro dopiero przygotowują się do zawodu.

Wynagrodzenia w wysokości otrzymywanej przez odwołującą jest co prawda wynagrodzeniem wyższym niż wynagrodzenie minimalne, jednakże nie jest wynagrodzeniem wygórowanym, nie zbliża się nawet do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Zgodnie z treścią art. 353¹ kpc, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Nie można też pominąć faktu, iż praktycznie niemożliwe jest ocenienie wartości pracy konkretnego pracownika dla jego pracodawcy, ponieważ nie decydują o tym wyłącznie kryteria obiektywne, a poza tym stanowi to niedozwoloną ingerencję w prawa przedsiębiorcy do ustalania wynagrodzenia za pracę, oczywiście z wyłączeniem sytuacji gdy mamy do czynienia z wyzyskiem, czy naruszaniem praw pracowniczych wynikających z przepisów kodeksu pracy, obowiązujących ustaw i aktów prawnych niższej rangi regulujących te kwestie (np. prawa do godnego wynagrodzenia itp.).

Sąd uznał, że wysokość wynagrodzenia odwołującej ustalona w wysokości 2.500,00 zł brutto na stanowisku pomocy aptecznej była adekwatna do wykonywanych przez nią obowiązków. Strony ustaliły warunki umowy o pracę w granicach prawa, zasad współżycia społecznego oraz właściwości stosunku.

W konsekwencji takiego stanowiska, Sąd na podstawie powołanych przepisów, z mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc w pkt 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) S.C. od 1 marca 2014 wynosi 2.500,00 brutto.

W pkt 2 wyroku, na podstawie art. na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. z § 6 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz.U. Z 2013r., poz. 461) zasądził od organu rentowego

kwotę 60 zł na rzecz ubezpieczonej tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, mając na uwadze wartość przedmiotu sporu wskazaną przez organ rentowy oraz utrwalone już orzecznictwo Sądu Najwyższego o majątkowym charakterze spraw o wymiar składek na ubezpieczenia społeczne.

SSO Janina Kościelniak